

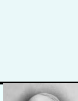

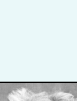

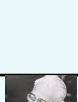

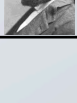

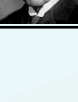
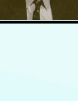

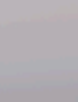

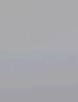
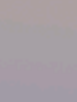

DĚJINY PSYCHOLOGIE

ÚVOD – TEORIE VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

PSYCHOLOGICKÉ SYSTÉMY

ANTICKÁ PSYCHOLOGIE S TROCHOU STŘEDOVĚKU

ADLER 	DOLLARD 	CHARCOT 	LOEB 	ROGERS
ANGELL 	DUNCKER 	CHMELAŘ 	MAHLEROVÁ 	ROMANES
ARISTOTELES 	EBBINGHAUS 	CHOMSKY 	MACH 	ROSTOHAR
ASSAGIOLI 	FECHNER 	JAMES 	MASARYK 	SHEPARD
BAIN 	FERENCZI 	JUNG 	MASLOW 	SCHOPENHAUER
BALDWIN 	FESTINGER 	KELLY 	MATĚJÍČEK 	SIMON
BALINT 	FRANKL 	KERNBERG 	MAY 	SKINNER
BANDURA 	FREUD 	KIERKEGAARD 	MCCARTHY 	SPENCER
BARTLETT 	FREUDOVIÁ 	KLEINOVÁ 	MEYER 	STUMPF
BECHTĚREV 	FROMM 	KOFFKA 	MILL 	SULLIVAN
BERKELEY 	GALÉDOS 	KÖHLER 	MILL 	SUTICH
BINSWANGER 	GALTON 	KOHUT 	MILLER 	SV. AUGUSTIN
BOSS 	GROF 	KOLÁŘIKOVÁ 	MÜLLER 	TART
BREUER 	GUTHRINE 	KOMENSKÝ 	MINSKY 	THORNDIKE
BROWN 	HALL 	KONEČNÝ 	MORGAN 	TITCHENER
BRUNER 	HARTLEY 	KRATINA 	MÜLER 	TOLMAN
BRUNSWIK 	HARTMANN 	KREJČÍ 	MÜNSTERBERG 	TURING
BUGENTAL 	HEBB 	KRÜGER 	NEISSER 	VYGOTSKIJ
CABANIS 	HEIDEGGER 	KUHN 	NEWELL 	WATSON
CARR 	HELMHOLTZ 	KÜLPE 	PAIVIO 	WATSON
CATTELL 	HERBART 	LAING 	PAVLOV 	WEBER
COMTE 	HOBBS 	LASHLEY 	PIAGET 	WEISS
DARWIN 	HORNEYOVÁ 	LEARY 	PLATON 	WERTHEIMER
DE LA METTRIE 	HULL 	LEIBNITZ 	PURKYNĚ 	WILBER
DESCARTES 	HUME 	LEWIN 	RANK 	WOODWORTH
DEWEY 	HUNTER 	LOCKE 	REICH 	WUNDT

METODY HODNOCENÍ

- Zpracování domácí písemné práce, téma podle vlastní volby.
- Kurz je ukončen písemnou zkouškou
  - hodnocení:
    - domácí písemná práce (10 bodů) + test (40 bodů)
      - A = 46 - 50,00 bodů
      - B = 41 - 45,99 bodů
      - C = 36 - 40,99 bodů
      - D = 31 - 35,99 bodů
      - E = 26 - 30,99 bodů

TEST

- 10-20 otázek
většina s nucenou volbou ze 4 - 5 možností
- ve zkouškovém období bude vypsáno několik termínů
(zápis v IS)
- **A nebo bude něco nějak jinak ...**

DOMÁCÍ PÍSEMNÁ PRÁCE

- **rozsah** 5-10 normostran (1 normostrana 1 800 znaků)
- odevzdání práce je **podmínkou** účasti na zkoušce
- práci vloží student do odevzdáárny předmětu
- **odevzdání práce do “odevzdáárny” do 17.12.2023 (1.12.2023 u předtermínu)**

FF:PSBA002 Dějiny psychologie

[SOUBORY](#) |
 [DOKUMENTY](#) |
 [ÚŘEDNÍ DESKA](#) |
 [STUDIJNÍ MATERIÁLY](#) |
 [MŮJ WEB](#) |
 [ÚSCHOVNA](#) |
 [POPELNICE](#) |
 [NEDÁVNÉ](#)

Domů

MOJE APLIKACE

Učitel
Školitel

https://is.muni.cz/auth/el/phil/podzim2023/PSBA002/ode/ode_14421992C

FF:PSBA002

✓ NÁZEV	VLOŽIL ▲	VLOŽENO	PRÁVA
↑ Domácí písemná práce ode_144219920 /1	Vobořil, D.	Dnes	
654321-William_James_Jak_to_Freud_myslel_.pdf	Vobořil, D.	Dnes	

Méně možností

- do Záznamníku učitele
- Hodnocení do poznámkového bloku
- na předmět PSBA002 Dějiny psychologie

Informace o souboru

654321-William_James_Jak_to_Freud_myslel_.pdf

PDF 95,8 KB

Operace

- Otevřít soubor
- Stáhnout soubor
- Zařadit do fronty na rozpoznání

- Kopírovat adresu
- Sdílet
- Upravit společné vlastnosti
- Přesunout do popelnice
- Kopírovat
- Přesunout jinam
- Sledovat
- Vyhledat podobné dokumenty

Sledovat

Vyhledat podobné dokumenty

Změnit pořadí

DOMÁCÍ PÍSEMNÁ PRÁCE

- **výběr tématu** z dějin psychologie podle vlastního zájmu
- může jít např. o zhodnocení některého psychologického směru nebo období v dějinách psychologie, i třeba jediné postavy nebo analýza nějaké základní otázky psychologie z historického hlediska apod.

DOMÁCÍ PÍSEMNÁ PRÁCE

- **struktura práce** – vyberete-li si např. historický rozbor některé otázky, práce může vypadat např. takto
  - úvod, ve kterém otázku vymezíte a vysvětlíte, proč je důležitá nebo zajímavá
  - historický přehled postojů ke zvolenému problému, nejdůležitější osoby reprezentující tyto postoje
  - závěr, ve kterém shrnete současný stav řešení dané otázky a výhledy do budoucna

HODNOCENÍ PRÁCE

- uvést **všechny použité zdroje** (podle citační normy – viz http://psych.phil.muni.cz/media/32941/manual-pro-psani-rukopisu_2014_apa.pdf) – **odkazovat** na **zdroje průběžně** v textu, na konci **seznam literatury**
- práce musí být vytvořena **výhradně** pro předmět Dějiny psychologie.
kritéria hodnocení - **systematičnost** zpracování, použití **primárních pramenů**, **originalita** tématu, uplatnění **vlastních myšlenek**
- doporučený počet zdrojů: nejméně 10, primární zdroje, pokud možno bez sekundárních zdrojů ...

<https://sablony.muni.cz/>

MUNI

MUNI
ARTS

MUNI Psychologický
ústav
ARTS

Masarykova univerzita v Brně
Filozofická fakulta
Psychologický ústav

Antická estetika v moderní psychologii a psychoterapii

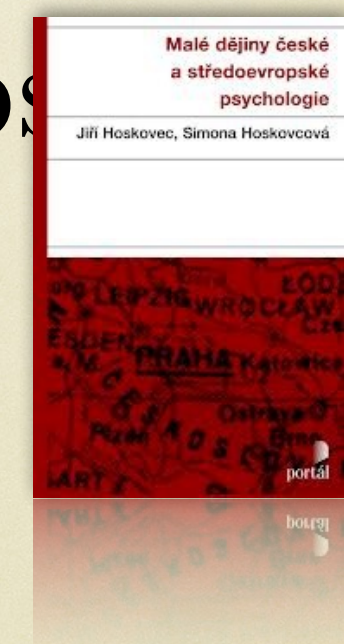
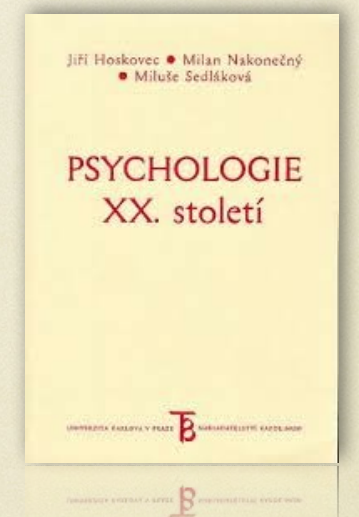
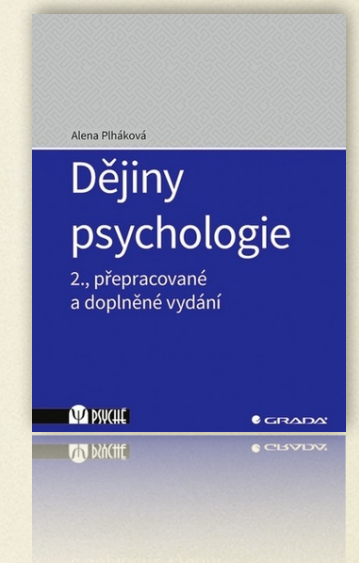
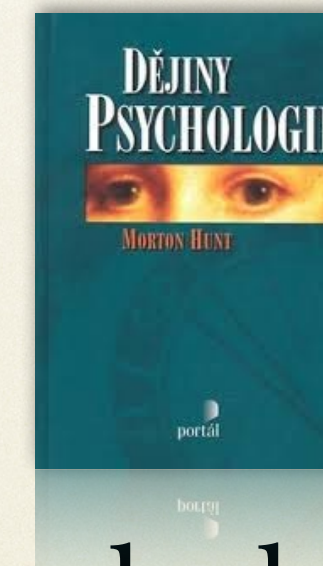
*Seminární práce
Práce k předmětu Dějiny umění*

Autor: Kateřina Šťastná
UČO: 382494
Typ studia: prezenční
Ročník: 1.
Počet znaků: 10733

Brno
Datum odevzdání: 21.11.2014

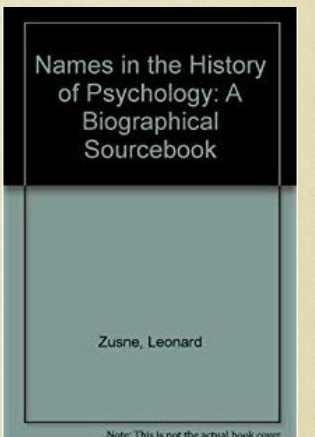
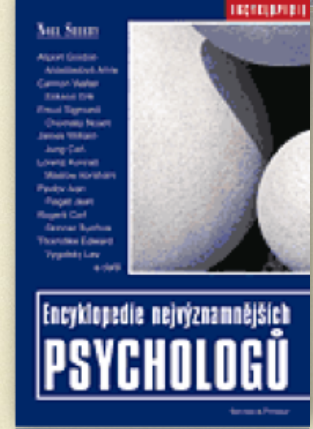
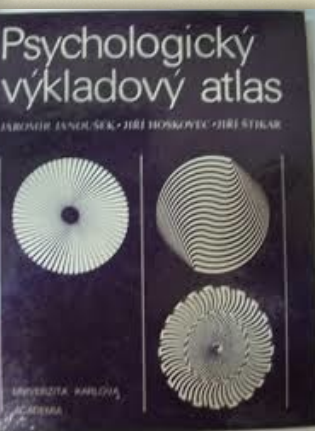
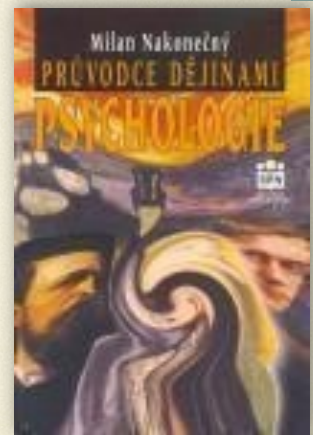
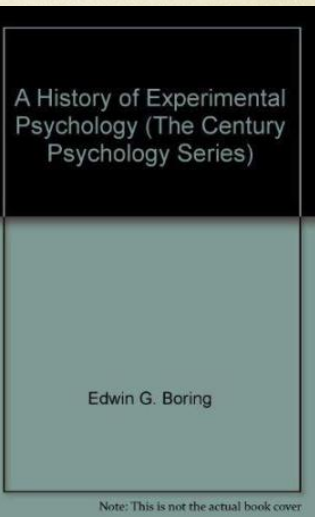
LITERATURA

- Plháková, A. (2020). Dějiny psychologie (2., přepracované a doplněné vydání). Grada.
- Hunt, M. (2000). Dějiny psychologie. Praha: Portál.
- Hoskovec, J., Nakonečný, M., Sedláková, M. (2002). Psychologie XX. století. Praha: Karolinum.
- Hoskovec, J., Hoskovcová, S. (2000). Malé dějiny české a středoevropské psychologie. Praha: Portál.
- Hoskovcová, S., Hoskovec, J., Heller, D. (2016). Dějiny české a slovenské psychologie. Praha: Karolinum.

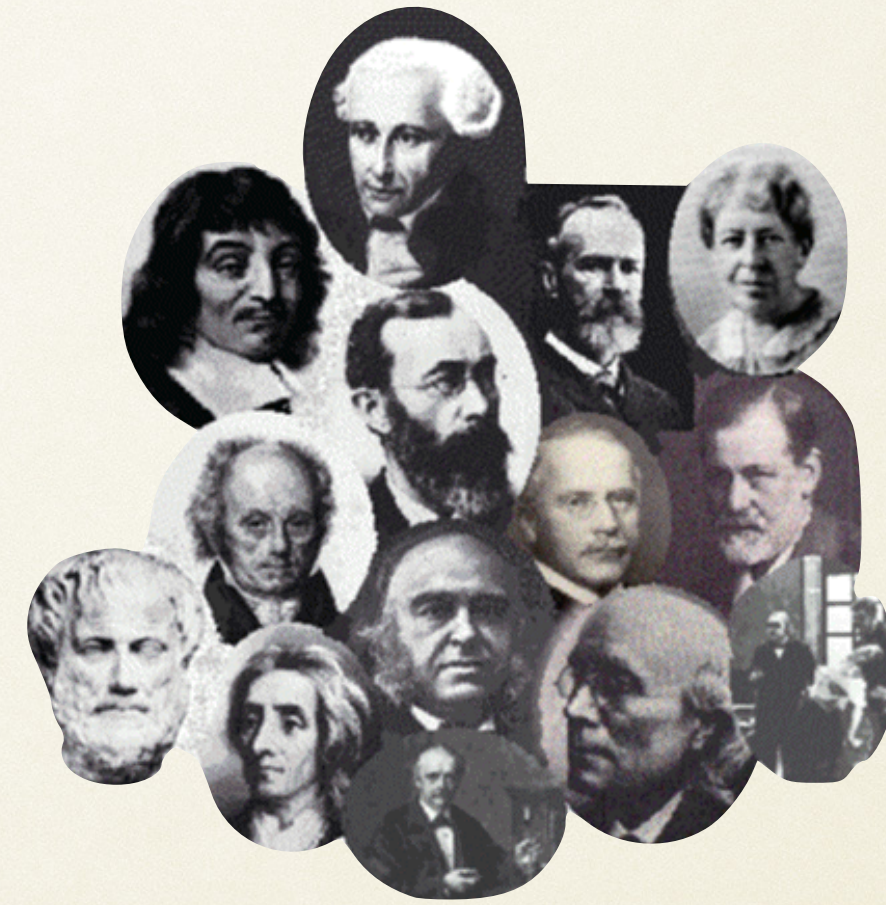
LITERATURA

- Boring, E. G. (1950). A history of experimental psychology, 2nd Ed. New York: New York: Appleton-Century-Crofts.
- Nakonečný, M. (1995). Průvodce dějinami psychologie. Praha: SPN.
- Janoušek, J., Hoskovec, J. Štikar, J. (1993). Psychologický výkladový atlas. Praha: Akademie.
- Sheen, N. (2005). Encyklopedie nejvýznamnějších psychologů. Brno: Barrister & Principal.
- Zusne, L. (1975). Names in the history of psychology. Washington D.C.: Hemisphere Publishing Corporation.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- <http://psychclassics.yorku.ca/>
- fulltextové databáze přístupné na <http://ezdroje.muni.cz>
  - EBSCO
  - ProQuest
  - Science Direct

ČASOPISY

- Journal of the History of the Behavioral Sciences
- Journal of the History of the Neurosciences
- British Journal of Psychology
- International Journal of Psychology
- Journal of Psychology
- Child Development
- Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology (od 1975; do roku 2002 pod názvem Journal of Clinical Child Psychology)
- European Journal of Social Psychology
- Journal of Social Psychology
- Journal of Personality
- European Journal of Personality
- Journal of Personality Assessment
- Journal of Analytical Psychology
- Journal of Clinical Psychology
- Occupational Psychology
- Journal of Occupational & Organizational Psychology (od 1965; do roku 1991 pod názvem Journal of Occupational Psychology)
- Psychology of Women Quarterly
- Psychology Today

OSNOVA ±

- úvod do dějin psychologie / antická psychologie
- asocianismus
- strukturalismus
- funkcionalismus
- behaviorismus
- gestalt psychologie
- psychoanalýza
- kognitivní psychologie
- humanistická psychologie
- další směry 20. století (transpersonální psychologie, směry postmoderní psychologie...)
- dějiny české/středoevropské psychologie
- experimentální přístrojové metody v psychologických laboratořích na přelomu 19. a 20. století

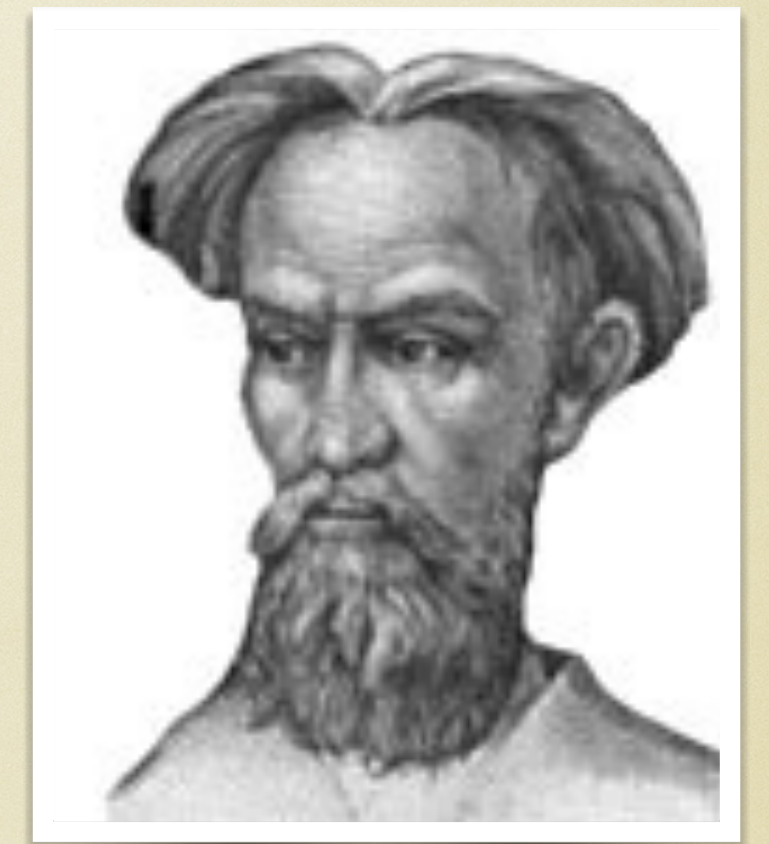
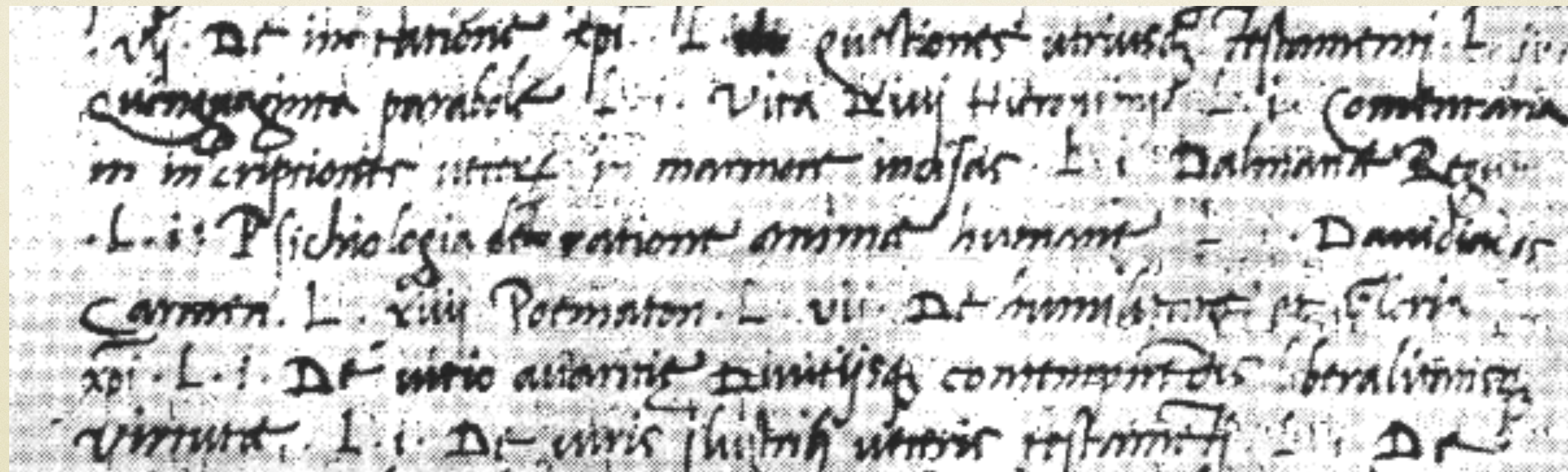
HLAVNÍ CÍLE PŘEDMĚTU

- obeznámit se s vývojem psychologického myšlení;
- získat přehled vývoje nejvýznamnějších psychologických systémů;
- pochopit ideové zdroje, významné teorie a metodologické přístupy hlavních psychologických systémů;
- porozumět souvislostem mezi současným stavem poznání a historickým vývojem psychologie.

PSYCHOLOGIE Ψ

- ψυχή (psyché) = duše, duch, dech
  - -λογία (-logia) = věda, výzkum, nauka
- Slovo psychologie je sestaveno z řeckých slov, ale není řeckého původu. Bylo vytvořeno na konci 15 století - Marko Maruličem (1450 - 1524)

DEFINICE

- Dějiny psychologie jsou speciálním odvětvím psychologie, patří do skupiny teoretických psychologických disciplín. Studují a popisují vznik a rozvoj a zdroje poznání psychiky, psychologických idejí a takových stránek skutečnosti, které měly vliv na poznávání psychična v dějinách.
- Psychologie má dlouhou minulost, ale krátkou historii.

H.E.

PSYCHOLOGIE JE VĚDA !!!

TEORIE VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

- **Thomas Samuel Kuhn**
(1922 - 1996)
- Začátek spadá do roku 1947, kdy jej při studiu Aristotela napadla otázka, jak to, že takový velký myslitel napsal takové hlouposti o fyzice.

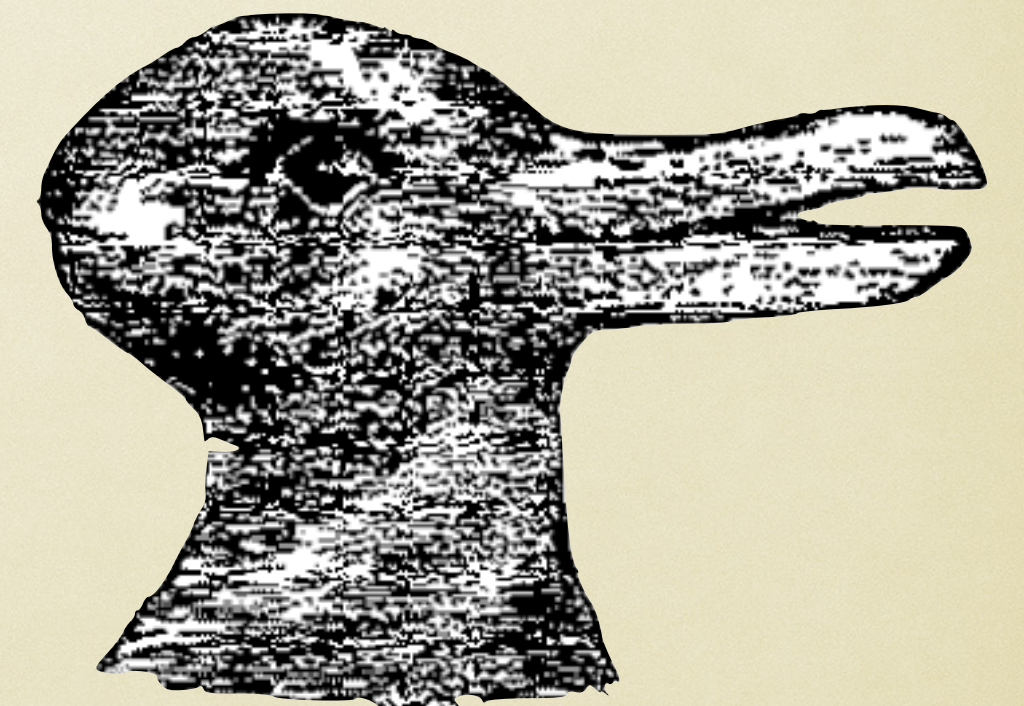

TEORIE VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

- Kuhn (1962) – Struktura vědeckých revolucí
- teorie vývoje vědy
  - fáze normální vědy
  - období anomálie (krize paradigmatu)
  - fáze vědecká revoluce
- **paradigma** - (z řeckého παράδειγμα parádeigma = vzor, příklad, model) je obecně přijímané schéma, vzorec myšlení, či model.
- psychologie jako preparadigmatická věda

PARADIGMA

- „obecně uznávané a vědecké výsledky, které v dané chvíli představují pro společenství odborníků model problémů a model jejich řešení“
- Vědecká “paradigmata jsou nesouměřitelná”. Dvě paradigmata podávají naprosto odlišný pohled na svět, neexistuje tak žádné vyšší hledisko jak tato paradigmata porovnávat.
- Změnu paradigmatu vysvětluje Kuhn pomocí Gestalt ...

- Kachny předrevolučního světa se ve světě po revoluci ukáží být králíky ...

- **Vývoj vědy tak není kontinuální ale skokový.**

“... lidé, kteří lpí na tom či onom starém názoru, jsou vždy jednoduše vyloučeni z řad odborníků a ti pak jejich dílo neberou na vědomí ...”

tento skok trvá někdy hodně dlouho ...

Max Planck: "Nová vědecká pravda netriumfuje tím, že přesvědčí své oponenty a přinutí je vidět světlo, ale spíše proto, že její oponenti nakonec umřou, a vyrostou nová generace, která tuto pravdou přijme za svou."

- **Přechod z předparadigmatického období.**

Než k tomuto přechodu dojde, soutěží navzájem mnoho škol o výsadní postavení v daném oboru. Po tomto přechodu, jako odezva na některé významné dosažené vědecké výsledky, se počet škol významně zmenší, zpravidla na školu jedinou, a nastane mnohem účinnější způsob provozování vědy.

- Každá interpretace přírody, ať už jde o objev či nové teorie, se zrodí nejprve v mysli jednoho nebo několika málo jednotlivců.
- ... tito lidé jsou obvykle mladí nebo jsou v krizi postihlém oboru nováčci, že nejsou moc svázáni se starým paradigmatem.

TEORIE VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

- kritika Kuhnovy teorie: L. Laudan (1984, 1990, 1996)
- u většiny věd je běžné, že se v jedné době dá nalézt více paradigmat (výzkumných tradic), vědci mohou využívat metod i teorií z různých paradigmat
- přínos teorií je možno hodnotit podle jejich schopnosti řešit koncepční a empirické problémy

PSYCHOLOGICKÉ SYSTÉMY

- M.H. Marx a W.A. Hillix (1963/87) identifikovali 6 tradičních psychologických systémů
  - asocianismus
  - strukturalismus
  - funkcionalismus
  - psychoanalýza
  - behaviorismus
  - gestalt

PRESKRIPTIVNÍ TEORIE

- **Robert I. Watson** (1967).
Psychology: a prescriptive science.
- studiem dějin psychologie identifikoval 18 přetrvávajících otázek, které většina psychologů pokládala za důležité
- označil je preskripce a vymezil je jako konceptuální dimenze se dvěma extrémními póly

WATSONOVY PRESKRIPTIVNÍ DIMENZE

- 1. Vědomý – Nevědomý mentalismus
- 2. Obsahový objektivismus –
Obsahový subjektivismus
- 3. Determinismus – Indeterminismus
- 4. Racionalismus – Empirismus
- 5. Funkcionalismus – Strukturalismus
- 6. Induktivismus – Deduktivismus
- 7. Mechanismus – Vitalismus
- 8. Metodologický objektivismus – Subjektivismus
- 9. Molekulární – Molární přístup
- 10. Monismus – Dualismus
- 11. Naturalismus – Supernaturalismus
- 12. Nomothetický – Idiografický přístup
- 13. Periferalismus – Centralismus
- 14. Purismus – Utilitarismus
- 15. Kvantitativní – Kvalitativní přístup
- 16. Racionalismus – Iracionalismus
- 17. Průřezový přístup – Vývojový přístup
- 18. Statický přístup – Dynamický přístup

- **1. Vědomý mentalismus**
– **Nevědomý mentalismus**

- Je kladen důraz na vědomé mentální procesy nebo na nevědomé?
- Jsou např. naše motivy vědomé nebo jednáme na základě nevědomých přání a tužeb?

- **2. Obsahový objektivismus**
– **Obsahový subjektivismus**

- Primárním předmětem zkoumání má být lidské chování nebo myšlení a prožívání?
- Kdybych prováděl psychologický výzkum, spíš bych se ptal zkoumaných osob na jejich myšlenky a pocity, než abych pozoroval jejich chování a projevy.
- Je důležitější pozorovat, predikovat a kontrolovat lidské chování než porozumět lidskému myšlení.

• **3. Determinismus – Indeterminismus**

- Jsou psychické procesy předurčeny předchozími událostmi nebo jsou nezávislé?
- Každé jednání je důsledkem nějakého podnětu, lidské jednání je do určité míry předurčeno, lidé se nemohou rozhodovat zcela svobodně.
- Lidé mají svobodnou vůli, mají vliv na své jednání a jejich chování není jen soubor odpovědí na podněty prostředí
- Věřím, že člověk má svobodnou vůli, že si vybírá své chování a má vždy možnost volby.
- Většina lidského chování má příčinu v nějakém podnětu z okolního prostředí.
- Věřím v osud.

- **4. Racionalismus – Empirismus**

- Je primárním zdrojem našeho poznání smyslová zkušenost nebo je jím logické uvažování a myšlení?
- Všechno poznání získáváme díky konkrétním zkušenostem.
- Naše smysly nás mohou klamat, je lepší spoléhat se na naši schopnost myšlení než na vnější informace.
- Když se snažíme porozumět světu kolem nás, neměli bychom se spoléhat na vlastní myšlení a logiku, ale spíše na pozorování okolí.

- **5. Funkcionalismus – Strukturalismus**

- Jsou relevantními kategoriemi psychologie činnosti psychiky – to, co mysl dělá (psychické funkce) nebo psychické obsahy, struktura psychiky?
- Funkcionalisticky orientovaní psychologové zdůrazňují např. adaptivní funkce, strukturalisticky orientovaní kladou důraz na to, co je v mysli přítomno, na obsahy prožívání.
- Prožívání nebo myšlení není možné rozkládat, vždy dojde ke změně nebo eliminaci dané myšlenky či pocitu.
- Je lepší posuzovat ideje podle jejich užitečnosti než podle obsahu.
- Než začneme zkoumat jakékoli psychické procesy, je třeba určit a popsat všechny možné obsahy vědomí.

- **6. Induktivismus – Deduktivismus**

- Má výzkum začínat pozorováním a vytvářet složitější koncepty postupně z jednodušších (induktivní postup) nebo existují určité pravdy či obecné principy, ze kterých je možno odvodit specifické předpoklady a očekávání?
- Než začneme shromažďovat data, je třeba nejprve formulovat teorii.
- Neměli bychom vyvozovat závěry dříve, než prozkoumáme větší množství faktů, údajů a pozorování.
- Pokud začínáme zkoumání nějakého jevu a v mysli už máme zformulovány nějaké předpoklady nebo tvrzení o daném tématu, může dojít ke zkreslení tím, že budeme věnovat pozornost jen vybraným jevům.

- **7. Mechanismus - Vitalismus**

- Jsou psychické jevy vysvětlitelné mechanickými nebo fyzikálně-chemickými procesy nebo zde působí nějaký jiný faktor kromě těch mechanické povahy, jako třeba životní síla, duše?
- Každé stvoření je naplněno živoucí silou, kterou věda nedokáže vysvětlit.
- Všechno lidské chování může být vědecky vysvětleno z hlediska fyziologie a biochemie.
- Fyziologické procesy nemohou být nikdy dokonale a úplně vědecky vysvětleny.

- **8. Metodologický objektivismus**
  - **Metodologický subjektivismus**

- Jsou používané metody vytvořené tak, aby bylo zkoumání ověřitelné nebo mají použité metody získávat subjektivní a ne nutně externě ověřitelné výsledky?
- Když dva lidé pozorují určitý jev, měli by být schopni uvést totožné poznatky.
- Je téměř stejně důležité, jestli ne důležitější, zkoumat prožívání každé jednotlivé osoby, než plánovat „objektivní“ studie.
- Hypotézy používané ke zkoumání myšlení a chování musí být falsifikovatelné.

- **9. Molekulární přístup – Molární přístup**

- Jsou data, která tvoří celek nějakého psychického jevu popsitelná v malých jednotkách, jednotlivých prvcích (molekulární přístup) nebo ve větších jednotkách (molární)?
- Abychom nějaké informaci porozuměli, je třeba ji rozložit na nejmenší částičky.
- Zdá se, že naše mysl organizuje prožívání a vnímání do celků, které znamenají více než součet jejich částí.
- Podstata informace není v konkrétních prvcích, ale spíše ve vztazích mezi nimi.

- **10. Monismus – Dualismus**

- Existuje jen jeden základní princip skutečnosti nebo dva (nebo více)? Je psychika či duše jen funkcí mozku nebo jsou prožívání a fyziologické procesy v mozku dvě kvantitativně odlišné události, které mohou a nemusí být nějak propojeny?
- Naše vědomí a prožívání je plně vysvětlitelné tělesnými fyziologickými procesy, neexistuje duše oddělená od těla.
- To, co se nám jeví jako hmota nebo tělo, to co vidíme kolem sebe, je pouze produkt představ naší mysli.
- Tělo a duše jsou dvě oddělené entity.

- **11. Naturalismus – Supernaturalismus**

- Je pro vysvětlení psychických jevů třeba počítat s transcendentními silami, s nadpřirozenem?

“podobné mechanismu-vitalismu, pouze spektrum nadpřirozených sil je rozšířeno”

- Vývoj lidstva probíhal prostřednictvím evoluce a přirozeného výběru po milióny let.
- Jsem přesvědčen, že přírodní zákony vždycky neplatí.

- **12. Nomothetický přístup – Idiografický přístup**

- Je kladen důraz na objevování obecných principů nebo zákonitostí nebo na zkoumání jednotlivců? Hledá se spíš průměrné, typické nebo jedinečné?
“podobné metodologickému subjektivismu/objektivismu”
- Abychom se dobrali k co nejpřesnějším poznatkům o psychologických konstruktech, je lepší studovat prožívání jednotlivce než se pokoušet o generalizace, které nemusí platit pro každého.
- Mezi jednotlivými lidmi existují takové rozdíly, že není možné dospět k obecnému pojetí psychických procesů.
- Je důležité odhalit obecné zákonitosti lidského chování.

- **13. Periferalismus – Centralismus**

- Je při vysvětlování psychických jevů kladen důraz spíše na periferní části těla nebo spíše na procesy v mozku? Na vyrovnávání se organismu s prostředím nebo na ego, na vnitřní prožívání?

“chování vs. prožívání”

- Při zkoumání psychických procesů je důležitější věnovat pozornost vztahům mezi podnětem prostředí a reakcí než prožívání.

- **14. Purismus – Utilitarismus**

- Je vědění hledáno pro vědění samotné (purismus) nebo má být využito k nějakému cíli?
- Získávání poznatků by mělo být řízeno užitečností výsledku.
- Hledání vědění nemá mít žádný jiný důvod kromě toho, že odpověď na položenou otázku existuje a měla by být získána.
- Výzkumný projekt by měl mít konkrétní cíle a měl by vést k poznatkům, které je možno využít v praxi.

- **15. Kvantitativní přístup – Kvalitativní přístup**

- Jsou popisy nebo data redukovatelná na čísla nebo jsou důležitější spíše kvalitativní rozdíly?

“blízké nomothetickému x idiografickému”

- Neparametrické testy jsou pro psychology, kteří netuší, co je správná věda.
- Nejlepším indikátorem, že je možné dospět k novým poznatkům, jsou statisticky významné numerické rozdíly.
- Použití čísel pro kódování odpovědí znamená ztratit podstatnou část informace o daném člověku.

- **16. Racionalismus – Iracionalismus**
- Máme se řídit spíš zdravým rozumem a inteligencí nebo do procesu myšlení mohou zasahovat či ho úplně ovládat emocionální faktory? Je člověk řízen svým rozumem nebo emocemi?
“neplést s empirismem”
- Nejlepší rozhodnutí dělají lidé, když se dokáží řídit rozumem, s chladnou hlavou.
- Lidé budou mít prospěch z toho, když se nebudou řídit jen logikou a nechají promluvit svůj instinkt, své emoce.

- **17. Průřezový přístup – Vývojový přístup**

- Je důraz kladen spíše na statický, průřezový přístup, zkoumání jedinců v jednom bodě času nebo na longitudinální přístup, sledování změn v průběhu času?
- Při zkoumání průběhu vývoje je vhodnější sledovat určitou skupinu dětí několik let.

- **18. Statický přístup – Dynamický přístup**

- Je kladen důraz na přetrvávající aspekty nebo na změnu a faktory změny?
- Lidé se chovají proměnlivě podle situace, ve které se nacházejí.
- Osobnost člověka se během dospělosti už zásadně nemění.

- Je to vše?

- jistě ne, příkladem může být klasické:

nativismus *vs* enviromentalismus

=

nature *vs* nurture

DOPLŇUJÍCÍ LITERATURA

- Kuhn, T.S. (1997).
Struktura vědeckých revolucí. Praha: Oikoymenh.
- Watson, R. I. (1967). Psychology: a prescriptive science. *American Psychologist*, 22, 435-443.
- Laudan, L. (1990). Normative Naturalism. *Philosophy of Science*, 57(1), 44.
- Marx, M. H., & Cronan-Hillix, W. A. (1987). McGraw-Hill series in psychology. *Systems and theories in psychology*, 4th ed. New York: McGraw-Hill Book Company.

ANTICKÁ PSYCHOLOGIE

A TROCHU STŘEDOVĚKU

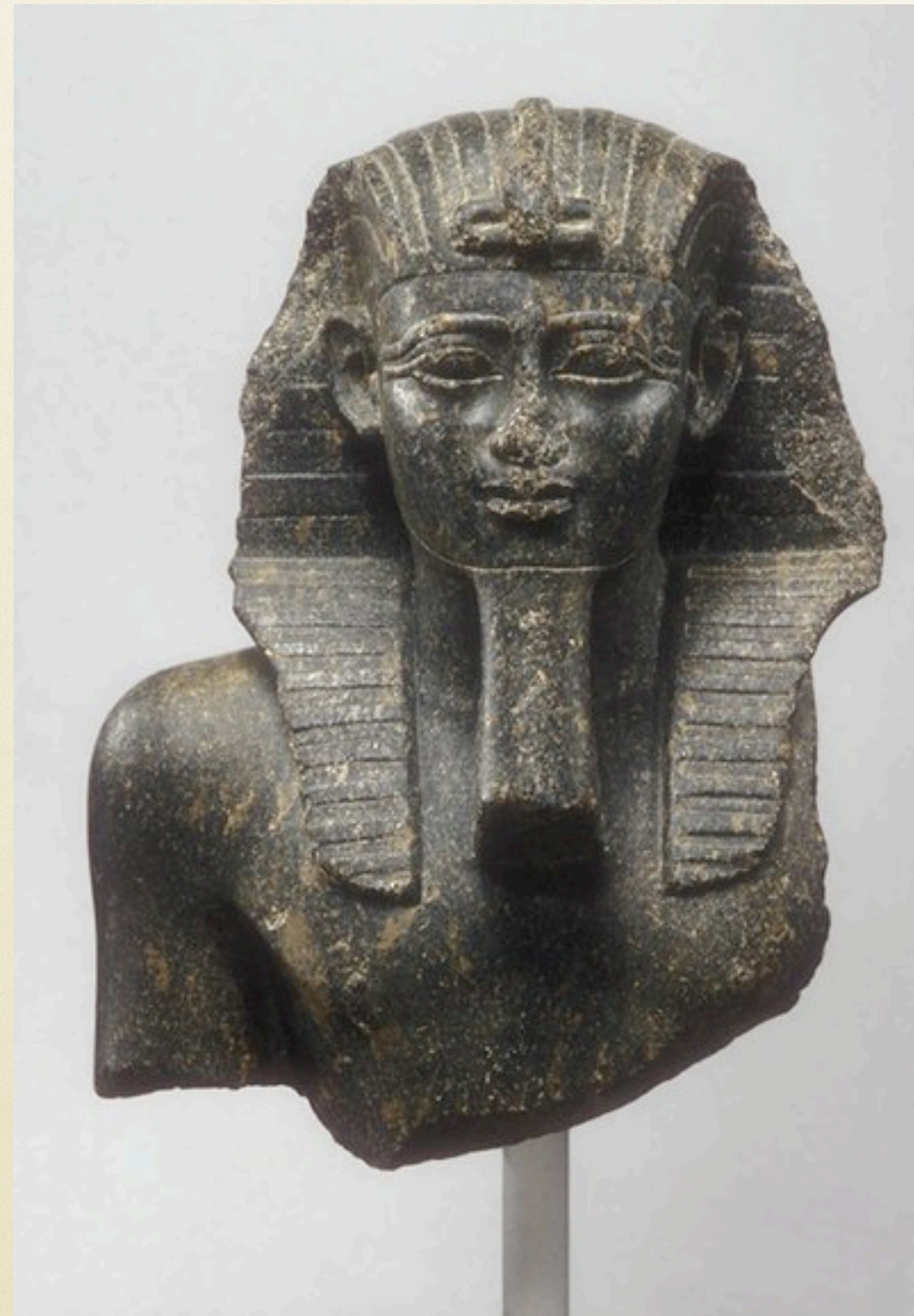
ČASOVÉ ROZMEZÍ

Antika (z latinského *antiquitas* „dávné časy“) je označení pro období starověku na území Řecka a Říma. Stejně tak i pro jejich kulturu, na níž přímo navazoval a z níž čerpal Západní svět.

Za začátek bývá považováno archaické období starověkého Řecka v době od 8. do 5. století př. n. l. a za její konec zánik Západořímské říše roku 476 n. l.

PSYCHOLOGICKÝ EXPERIMENT V 7. STOLETÍ PŘ. KR.

PRVOTNÍ NÁZORY ...

- Člověk své myšlenky a emoce považoval za dílo bohů a duchů.
/svědectví podávají přímo samotné starověké národy/

LIDSKÁ MYSL NA SCÉNĚ ...

- Začátky 6 stol. př.n.l. náznaky nového vývoje v poznávání:
  - V Indii Buddha připisuje lidské myšlení našim počitkům a vjemům, které se dle něj, postupně a automaticky spojují v myšlenky.
  - V Číně Konfucius (孔夫子) klade důraz na sílu myšlenek a rozhodování, které se skrývají v každém člověku.
(Člověk je pánem svých zásad; zásady nevládnou jemu "Učení, jemuž myšlení nedá svůj řád, je marnou prací; myšlení nepodporované vědomostmi je riskantní.")
- Nejvýraznější změny však nastávají v Řecku ...

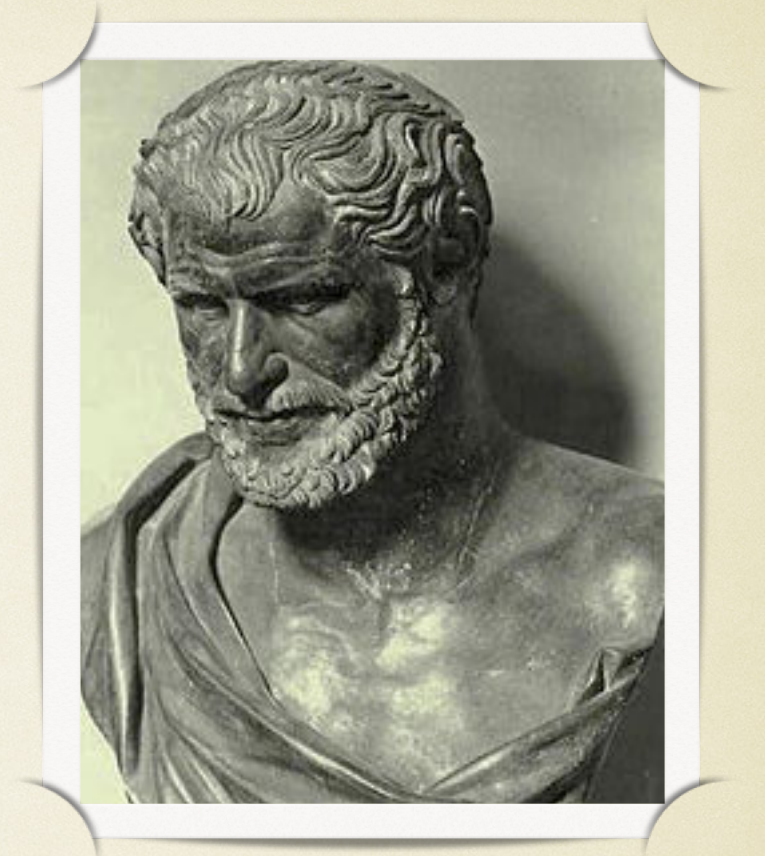
STARÉ ŘECKO

- Tháles - (Appolónův chrám v Delfách) - “Poznej sám sebe”
- Existuje jen jedna substance, nebo je “vědomí” něco odlišného než “hmota”?
- Máme duši? Žije i po zániku těla?
- Čím spolu tělo a mysl souvisejí? Je mysl součástí duše? Pokud ano, může existovat nezávisle na těle?
- Je lidská povaha výsledkem vrozených sklonů, nebo zkušeností a výchovy?
- Jak víme co víme? Jsou naše myšlenky vestavěny v mozku, nebo se vyvíjejí z našich vjemů a zážitků?
- Jak probíhá vnímání?
- Jaká je správná cesta k pravému poznání - čistá dedukce, nebo shromažďování poznatků na základě pozorování?
- ...

PŘEDCHŮDCI ...

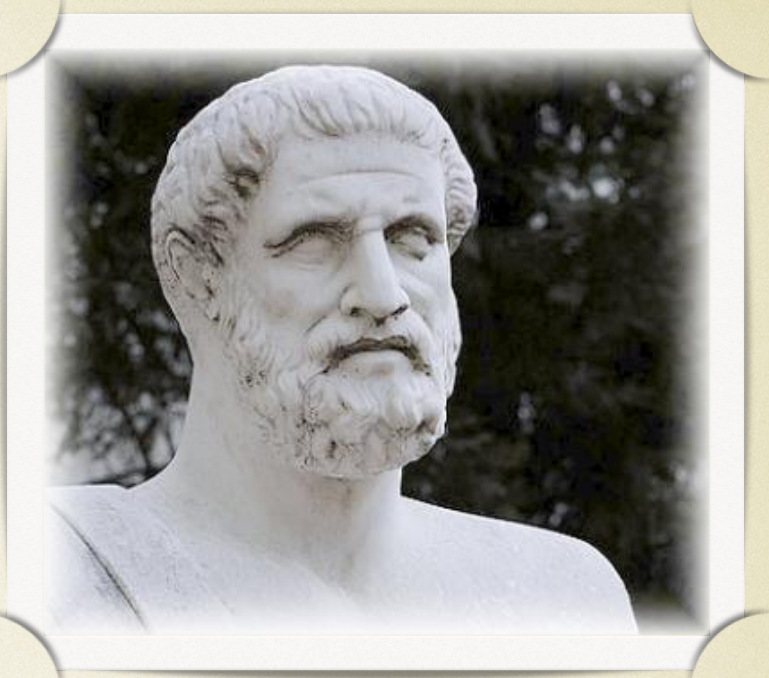
- **Alkmaión z Krotónu** (řecky: Ἀλκμαίων, asi 6. století př. n. l.)
Učil, že existují spojnice mezi smyslovými orgány a mozkiem. Tyto závěry učinila na základě vlastní chirurgické praxe. Prováděl pitvy zvířat a operace očí. Přitom si všiml zrakového nervstva.
- **Prótagorás z Abdér**, řecky Πρωταγόρας (481 př. n. l. Abdéra v Thrákii – 410 př. n. l.)
„Mírou všech věcí je člověk – jsoucích, že jsou, a nejsoucích, že nejsou.“
- každý vjem je pravdivý - pro každého vnímatele

PŘEDCHŮDCI ...

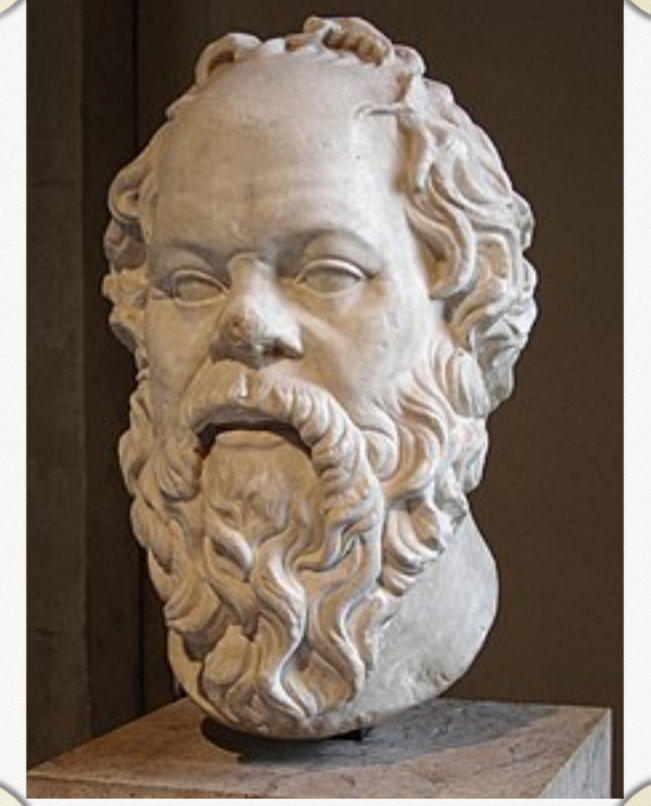
- **Démokritos z Abdér** (přibližně 460 - 370 př. n. l.) „smějící se filosof“
Jeho mechanistický atomismus je předchůdcem pozdějšího materialismu.
  - Veškerá hmota se skládá z neviditelných částic - atomů - různých tvarů spojených do rozličných kombinací.
  - Každý předmět vysílá nebo odráží na atomy vzduchu svůj obraz, který vzduchem putuje, dosáhne očí příjemce a tam na sebe působí atomy předmětu a vnímatele.
  - Stejně jako Protagoras dospěl k závěru, že nemůžeme zjistit zda naše vjemy správně odrážejí vnější svět.

HIPPOKRATES

- **Hippokratés z Kósu** (460 př. n. l., Kós – ca 370 př. n. l., Larisa v Thessálii) řecky Ἱπποκράτης
  - Nejslavnější lékař starověku a „otec medicíny“, zakladatel racionálního lékařství.
  - Snažil se o jasné vymezení duševních poruch, lidský mozek považoval za interpreta vědomí.
  - Nemoc pojímal jako nerovnováhu čtyř základních tělesných šťáv: černé žluče (melos), žluté žluče (chole), krve (sanguis) a slizu (flegma).
- Život je krátký, umění dlouhé, příležitost prchavá, zkušenost klamná, úsudek obtížný.
- Pomáhat - nebo alespoň neškodit.

SOKRATES

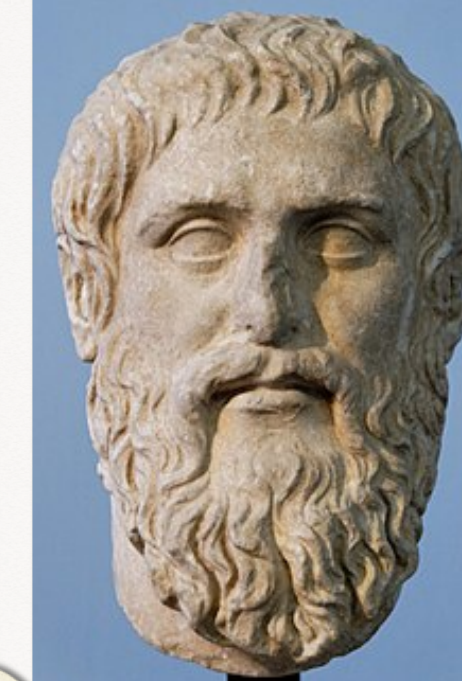
- **Sókratés** (469 nebo 470 v Athénách – 399 př. n. l. v Athénách), řecky Σωκράτης
  - dialektická metoda
  - naše znalosti v nás existují a jen je potřeba je znovuobjevit dedukcí
  - existence vnitřního vědění, dokazuje že máme nesmrtelnou duši nezávislou na těle
  - duše je mysl, ale je oddělitelná od těla; mysl po smrti nepřestává existovat
  - žádné vlastní texty
  - oblast zájmu - gnozeologie, etika

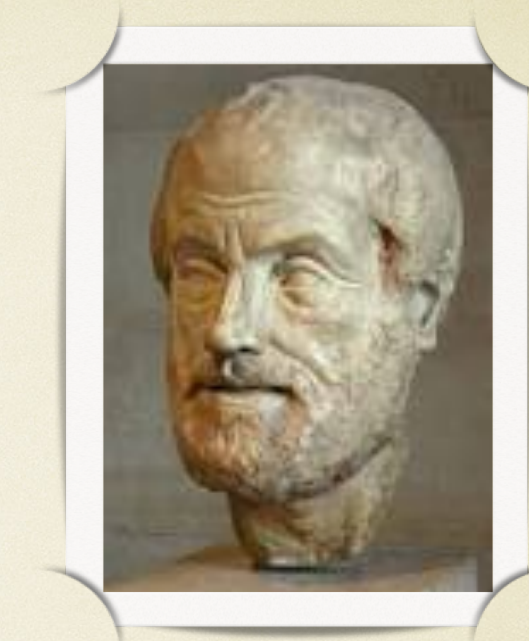
LOGISTIKON

PLATON

- **Platón** (řecky Πλάτων, 427 př. n. l. – 347 př. n. l.) - Aristoklés
  - od r. 387 př.n.l. Akademie - do r. 529 n.l. zrušeno horlivým křesťanem císařem Justinianem I.
  - učení je proces upamatování na svět ideí
  - Idee /formy/ jsou reálnější než objekty našeho vnímání
  - informace získané prostřednictvím smyslů jsou klamné a nespolehlivé
  - duše se projevuje na třech úrovních – myšlení (rozum), duch (vůle), choutky (touha) //nejlépe všechny tři v rovnováze// “vozataj a spřežení”
  - Eros - síla, která nás přitahuje k milované bytosti, ale je to i “životní síla”

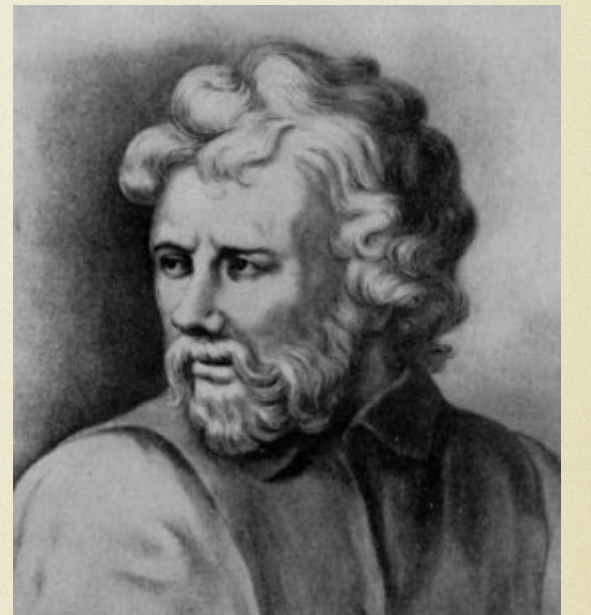
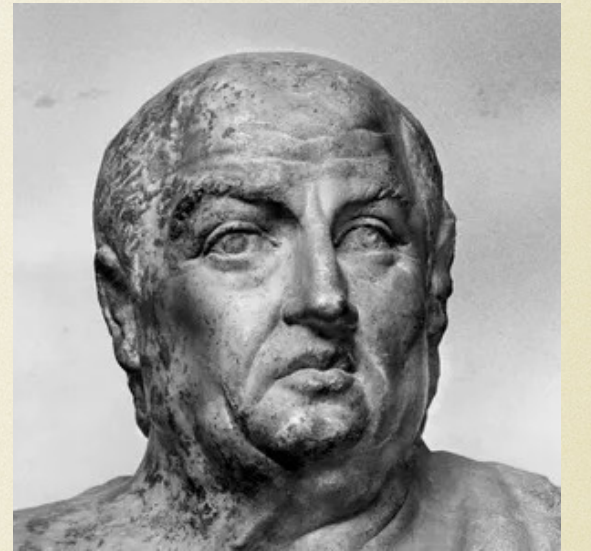
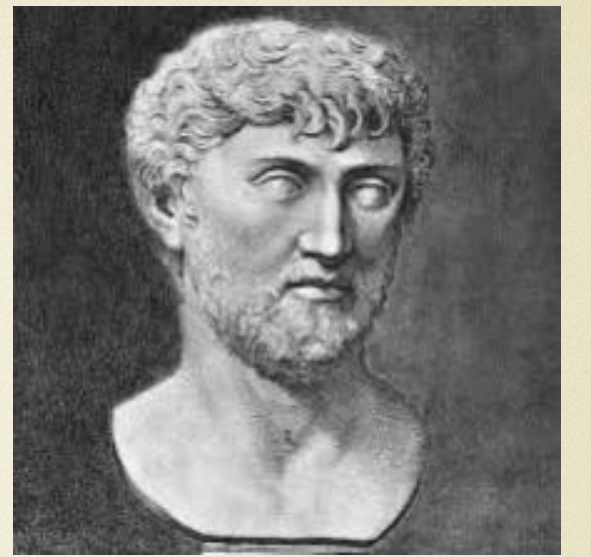
ARISTOTELES

- **Aristoteles ze Stageiry** (Ἀριστοτέλης) (384 př. n. l. v osadě Stageira - 322 př. n. l. v Chalkidě)
  - nejvýznamnější žák Platonův
  - r. 335 př.n.l. založil Lykeion
  - všechno živé se vyznačuje tím, že má duši (psyché, anima):
    - **vegetativní** u rostlin, ty vznikají, rostou a hynou
    - **vnímavá** (sensitiva) u živočichů, kteří se navíc pohybují a vnímají,
    - **rozumná** (rationalis) u člověka.
  - mysl rozeznává v řadě předmětů podobnosti a z těchto společných znaků vytváří “všeobecný pojem”

ŘÍMŠTÍ POKRAČOVATELÉ

- Titus **Lucretius** Carus (okolo 97 př. n. l. – 55 př. n. l.)
- Lucius Annaeus **Seneca** (4 př. n. l. Cordóba, Španělsko – 65 Řím)
- **Epiktétos** (asi 55 n.l. – asi 135 n.l.)
- **Galénos** (129 Pergamon – 200 nebo 216 Řím)

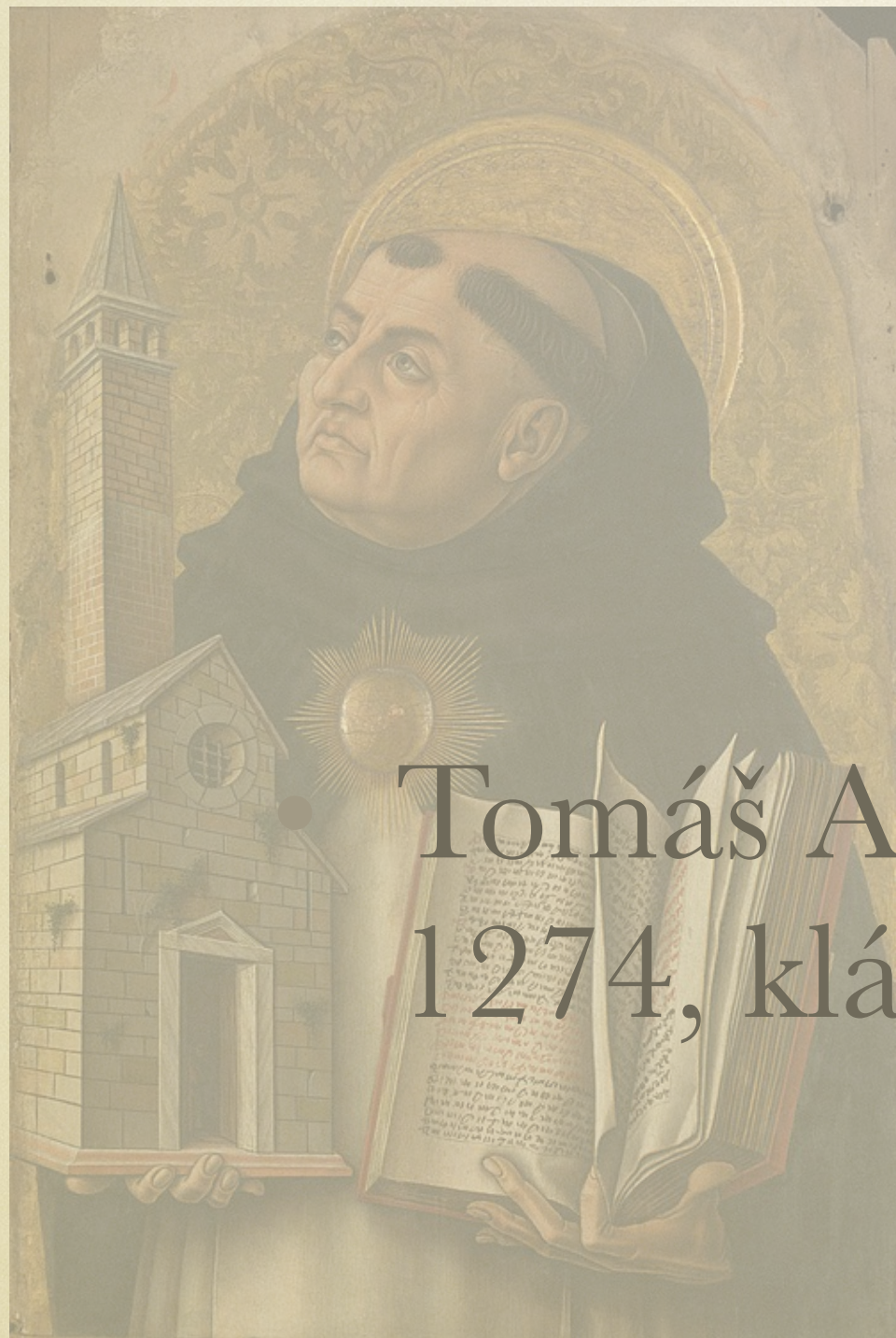
SVATÝ AUGUSTIN

- Svatý Augustin (13. 11. 354, Thagaste, dnes Souk-Ahras v Alžírsku – 28. 8. 430, Hippo Regius, dnes Annaba v Alžírsku)
- jeden z nejvýznamnějších raně křesťanských filozofů a teologů

TOMÁŠ AKVINSKÝ

- Tomáš Akvinský (1225 Roccasecca u Aquina, Lazio, Itálie – 7. 3. 1274, kláštera Fossanova)

DOPLŇUJÍCÍ LITERATURA

- Stavěl, J. (1972). Antická psychologie: učebnice pro vysoké školy universitního směru. Státní pedagogické nakladatelství.
- Čáda, F. (1911). Účast žen ve filosofii antické. F. Čáda.
- Theofrastos. (2000). Povahopisy. Ikar.
- Aristotelés. (2009). Etika Níkomachova (3., nezměn. vyd). Rezek.
- Seneca. (2004). O duševním klidu (2. vyd). Baset.